

Tromsø kommune
Postboks 6000
9299 TROMSØ

Att.:

Saksbehandler: Ingunn Diex Rognes, 22995931
Vår ref.: 23/484-7
Deres ref.:
Dato: 03.11.2023

Tilsynsrapport

Om tilsynet

Statens jernbanetilsyn (SJT) har gjennomført et tilsyn av Tromsø kommune v/dir. for næring, kultur og idrett / Tromsø Alpinpark, heretter kalt Tromsø Alpinpark. Tema for tilsynet var å undersøke om deres sikkerhetsstyringssystem tilfredsstillere regelverkets krav. Ekstra oppmerksomhet har vi denne gang hatt på utforming av på- og avstigningsplasser, og trekktraseer for skitrekk.

Anleggene 2.18.004, 2.18.008 og 2.8.011 er alle bygd etter regelverk som var gjeldene før 03.05.2004.

Tilsynet ble ikke varslet på forhånd, og ble gjennomført hos dere 23.03.2023.

Vårt tilsynslag bestod av Bjørnar Monsø (tilsynsleder) og Ola R Fossum (medrevisor). Tilsynet ble gjennomført som en del av vårt årlige tilsynsprogram. Tilsynet er basert på stikkprøver. Det innebærer at det kan eksistere mangler som ikke er blitt avdekket under tilsynet.

Dere sendte inn kommentarer til utkast til rapport den 25. mai 2023. Kommentarene svarte ut flere av de varslede vedtakene, og disse er derfor ikke del av denne rapporten. Kommentarene til vedtak som ble stående er tatt inn under de enkelte vedtakene.

Den 1. juli 2023 trådte en ny taubaneforskrift i kraft. Den nye forskriften inneholder få materielle endringer som er aktuelle for dette tilsynet, men det er gjort en del omstruktureringer. For tilsynsrapporten medfører det at noen av vedtakene har fått andre henvisninger enn de som stod i utkastet til rapport. Vi har vurdert og konkludert med at endringene ikke gjør det nødvendig å varsle vedtakene på nytt.

Tilsynsrapporten inneholder 4 vedtak.

Vedtak

1. Vedtak om vedlikehold

Vi har fattet følgende vedtak:

Tromsø Alpinpark skal oppdatere sine rutiner for planlagt vedlikehold og sikre at utført vedlikehold dokumenteres.

Rutinene for planlagt vedlikehold må sendes til oss innen **1. desember 2023**.

Hva sier regelverket?

Forskrift om taubaner § 2-13 tredje ledd bokstav d sier at virksomheten i sikkerhetsstyringssystemet skal beskrive instruksene for vedlikehold. Instruksen skal være dokumentert etter bestemmelsens første ledd.

Forskriften § 3-12 sier at virksomheten skal ha rutiner for vedlikehold. Vedlikeholdet skal forebygge uhell og unormal slitasje og skal skje etter leverandørens anvisninger. Dersom disse ikke finnes må virksomheten lage egne planer som beskriver periodisk vedlikehold av anlegget. Gjennomført vedlikehold skal dokumenteres ifølge femte ledd.

Hva fant vi under tilsynet?

1. Det er ulyd i rullebatteri på tursiden av mast 4 på Langheisen, ser ut som flensen er blankslitt av tau som ikke er på riktig sted.
2. Nederste hjul på returside av rullebatteri på mast 4 Langheisen hopper opp og ned.
3. Det er vibrasjoner på retursiden av mast 12 Langheisen.
4. Virksomheten informerte om at det for Langheisen var 7 medbringere som ikke var i orden, manglet T-krok, og for noen hang en bit av snoren ut fra snorboks.

Deres kommentarer til utkast til rapport

Vedlikeholdsplan legges ved. Det stemmer at det var flere medbringer som gikk på tauet uten kroker. Dette skyldes hærverk av publikum og ble utbedret. Vanligvis er årsaken til at klokker som går tomme på heisen har knekt fjær, rutinen er da at tau blir kuttet for å senere ta fjernes/erstattes etter endt driftsdag.

Vår vurdering

Virksomheten skal ha rutiner for vedlikehold. Vedlikeholdsplanene må gjenspeile behovet for vedlikehold i den enkelte heis basert på konstruksjon, hva hver enkelt komponent trenger av vedlikehold, heisens alder, påkjenningen den utsettes for og eventuelle driftsspesifikke forhold for akkurat denne heisen. I mangel på instruks fra leverandør må virksomheten selv utarbeide rutiner for vedlikehold som sørger for at sikkerheten i heisen opprettholdes. Dere kan ved behov eventuelt ta utgangspunkt i vedlikeholdsmanualen til lignende skitrek fra andre produsenter.

Vi mener at det er flere tegn på at vedlikeholdsarbeidet hos Tromsø Alpinpark ikke er strukturert på en måte som gjør at unormal slitasje forebygges. Det vedlikeholdet som gjennomføres virker ikke å fullstendig forhindre uønskede hendelser som følge av slitasje på sikkerhetskritiske deler av taubanen, som for eksempel medbringere og rullebatterier.

Flere medbringere kjøres på tauet uten T-krok. At snora ryker kan være et tegn på at den ikke har blitt byttet i tide. Ved normalt vedlikehold skal snora skiftes ut lenge før den slites av eller fliser seg opp.

I deres kommentar til utkast til rapport skriver dere at vedlikeholdsplanen legges ved. Denne fulgte ikke med oversendelsen deres. Dere skriver også at årsaken til at medbringere går på tauet uten kroker er hærverk fra publikum eller at klokken har knekt fjær, og at rutinen er at disse fjernes etter endt driftsdag.

Når det går 7 medbringere uten krok på en normal driftsdag er det sannsynligvis også andre årsaker enn bare hærverk og knekte fjærer, dersom rutinen om å fjerne ødelagte medbringere ved endt driftsdag følges. Vi har ikke mottatt dokumentasjon med kommentarene til utkastet som er av betydning for vedtaket.

Vi mener at vedlikeholdet Tromsø Alpinpark har gjort til nå ikke oppfyller kravet i § 3-12 ut fra observasjonen som er nevnt over.

2. Vedtak om daglig kontroll

Vi har fattet følgende vedtak:

Tromsø Alpinpark skal gjennomføre daglig kontroll før heiser åpnes. Kontrollen skal dokumenteres. Sjekkpunktene skal gjenspeile leverandørens anbefalinger og det virksomheten ut fra egne risikovurderinger mener er nødvendig.

Sjekkpunktene skal gjenspeile det som faktisk skal sjekkes for hver heis og tilpasses de forskjellige heisene.

Dokumentasjon som viser hvordan daglig kontroll dokumenteres må sendes til oss innen **1. desember 2023**

Hva sier regelverket?

Forskrift om taubaner § 3-12 krever at det skal gjennomføres kontroll med at anlegget er i sikker stand før åpning hver dag. Kontrollen skal sikre at anlegget er i driftssikker stand og at alle sentrale sikkerhetsfunksjoner virker som de skal.

Kontrollen skal dokumenteres og det skal finnes bestemmelser om hvordan kontrollen skal gjøres i virksomhetens sikkerhetsstyringssystem, se § 2-13 tredje ledd bokstav d.

Hva fant vi under tilsynet?

1. Siste dokumentasjon som kunne legges fram for daglig kontroll av Bamseheisen var fra 17. mars.
2. Snorbryter på avstigningsplass for Bamseheisen var nedsnødd.
3. Strammelodd for Bamseheisen var nedsnødd, men hang fritt. Det var ikke spor i snøen som viste at loddet nylig var kontrollert.

Deres kommentarer til utkastet

Dere skriver at dette er utbedret, men det er ikke sendt inn dokumentasjon som viser det. Kontrollen skal gjennomføres i smartdok, og de ansatte har et ansvar knyttet til vekten de har og heisen de har ansvar for.

Vår vurdering

Forskriften krever at det skal gjennomføres kontroll på anlegget før åpning hver dag, og at denne kontrollen skal dokumenteres. Daglig kontroll før åpning av heisene er en viktig rutine som i stor grad bidrar til sikkerheten i anlegget. For at kontrollen skal oppnå sin hensikt er det avgjørende at de riktige tingene gjennomgås, og dette vil variere fra heis til heis basert på lokale risikoer for akkurat den heisen.

Dokumentasjonen skal vise hva som faktisk har blitt kontrollert, og det skal noteres dersom det er avvik ved kontrollen. Dere skrev i kommentarene til utkastet at dette punktet er utbedret, men vi ønsker å se dokumentasjon som viser at kontrollpunktene for daglig kontroll er basert på leverandørens anvisninger og lokale forhold, og at kontrollen blir dokumentert.

Vi mener virksomheten ikke har et bevisst forhold til hvilke punkter det er viktig å sjekke, eksempelvis snorbryter og strammelodd.

Dette er et brudd på taubaneforskriften § 2-13 tredje ledd bokstav d og § 3-12.

3. Vedtak om avstigningsplass for Langheisen

Vi har fattet følgende vedtak:

Tromsø Alpinpark skal innrette avstigningsplass på en måte som gjør at de ikke utgjør en fare for passasjerene for anlegg 2.18.011

Dokumentasjonen som viser hvordan dere sikrer at avstigningsplassen er trygg må sendes til oss innen **1. januar 2024**

Hva sier regelverket?

Forskrift om taubaner § 2-17 første ledd sier at taubanen til enhver tid skal være innrettet slik at de kjørende kan ferdes og stige av og på uten fare. Dette betyr at avstigningsplasser skal utformes på en måte som gjør at passasjerene ikke blir utsatt for risiko for skade fra heisen i det avstigning skjer. Dersom passasjerer ikke kommer seg av i tide skal det være trygt å bli med heisen helt frem til der man stopper når stoppsnora løses ut.

Hva fant vi under tilsynet?

1. Deler av området mellom motslag og stoppesnor for Langheisen er uten snø.
2. Både avstigningsplass og avstand fra motslag til stoppesnor på Langheisen er unødig lange.

Deres kommentarer til utkastet

«Avstigningsplassen er utformet med hensyn til at passasjerer skal ha mulighet til og slippe heisen og komme seg bort fra avstigningsplass. Dette må vurderes med skjønn. Vi er ikke enige i påstanden om dette og vi mener det er innenfor og i henhold til regelverket. Vi har ved tidligere år hatt mot-slaget 4 meter nærmere, det var med på å skape en dårlig flyt samt fare for at gjester krysser heisen bak avstigningen og derav kan risikere å få medbringer i hodet. Vi anser dette som en fint utformet avstigning, dette var noe vi snakket om på tilsyn i 2019 også.»

Vår vurdering

Riktig utforming av avstigningsplassene bidrar til at den som går av heisene utsettes for minst mulig fare. For å sikre at alle som bidrar til utformingen av området gjør det likt, er det viktig at

det er dokumentert hvordan avstigningsplassen skal utformes. Det kan med fordel vises med målsatte skisser eller bilder og en beskrivelse av hvordan avstigningsplassen og motslaget skal se ut før åpning. Da er det enklere for den som utfører daglig kontroll før åpning å vurdere om området fremstår slik det skal.

Leverandøren har beskrevet hvor lang avstigningsplassen skal være. Som et generelt utgangspunkt bør ikke avstigningsplassen være lengre enn 3x heisens fart. En lengre avstigningsplass enn dette kan føre til at passasjerene blir stående på avstigningsplassen i stedet for å trekke bort, noe som øker risikoen for å bli påkjørt av andre passasjerer eller å bli truffet av medbringeren som kommer bak deg.

For de som av en eller annen grunn blir med heisen for langt slik at stoppsnor utløses er det viktig at området etter motslaget er utformet slik at de ikke utsettes for fare. Området skal være preparert helt frem til der passasjerene stopper når stoppsnora utløses. At området er preparert betyr at det også må være nok snø der til at ikke bakken i seg selv utgjør en fare.

Vedtaket vi har fattet krever at dere dokumenterer hvordan dere sikrer at avstigningsområdet er trygt. Dette kan dere vise ved for eksempel rutiner eller instruksjoner i virksomheten som gjelder avstigningsområdet, bilder eller tegninger som beskriver hvordan området skal se ut eller lignende.

Slik utformingen av avstigningsplassen var på dagen for tilsynet vurderer vi at den ikke oppfyller kravene i forskrift for taubaner § 2-17.

4. Vedtak om avstigningsplass for Bamseheisen

Vi har fattet følgende vedtak:

Tromsø Alpinpark skal innrette avstigningsplass på en måte som gjør at de ikke utgjør en fare for passasjerene for anlegg 2.18.008

Dokumentasjonen som viser hvordan dere sikrer at avstigningsplassen er trygg må sendes til oss innen **1. januar 2024**

Hva sier regelverket?

Forskrift om taubaner § 2-17 sier at taubanen til enhver tid skal være innrettet slik at de kjørende kan ferdes og stige av og på uten fare. Dette betyr at avstigningsplasser skal utformes på en måte som gjør at passasjerene ikke blir utsatt for risiko for skade fra heisen i det avstigning skjer.

Ved avstigningsplasser skal området være tilrettelagt og det skal være nødstoppbrytere og nødvendig skilting.

Hva fant vi under tilsynet?

1. På Bamseheisen er det mange passasjerer som går av ca ett spenn nedenfor avstigningsplass, hvor det ikke er tilrettelagt for avstigning. Det ble under tilsynet observert flere avstigninger med T-kroker som ble slengt av på dette stedet.

Deres kommentarer til utkast til rapport

Avstigningen på bamseheisen ble utvidet sommeren 2022 og denne avstigningen anser vi som trygg og godt utformet. Det er ikke mulig å forlenge denne ytterligere. Det er ingen

avstigningsplass før toppen og dette området kan ikke sperres av i fare for påkjørsel av passasjerer om en gjest først hopper av heisen på dette området.

Vår vurdering

Riktig utforming av avstigningsplassene bidrar til at den som går av heisene utsettes for minst mulig fare. For å sikre at alle som bidrar til utformingen av området opprettholder den «standard» virksomheten har bestemt er det viktig at det er dokumentert, med målsatte skisser og med beskrivelse av hvordan de skal utformes.

Krav til utforming og utrustning av mellomavstigninger er de samme som for avstigning på toppen av skiheisen. Det betyr at det skal være skilting, tilgjengelig nødstopknapp og ellers tilrettelagt for sikker avstigning.

Dersom mange går av på andre steder enn de offisielle avstigningsplassene må dere enten tilrettelegge stedet for avstigning eller gjøre tiltak for å hindre avstigning på disse stedene. Et tiltak kan være å gjerde inn heistraseen for å vise at man ikke kan gå av der. Et annet kan være skilting eller holdningsskapende arbeid.

Avstigning utenfor de tilrettelagte områdene skaper risiko for avsporing dersom medbringeren slippes rett før en mast, fare for at medbringeren hekter seg fast i mast eller blir slengt over trekktauet. Den kan også medføre en risiko for andre passasjerer.

Dere har kommentert at avstigningsplassen til denne heisen ble utvidet i 2022. Dere skriver også at det ikke er noen avstigningsplass før toppen, og at dere ikke kan sperre av området i fare for påkjørsel dersom en gjest likevel hopper av på det området.

På tilsynsdagen så vi eksempler på at flere gikk av heisen før den offisielle avstigningsplassen. Virksomheten må enten tilrettelegge dette området som en egen avstigningsplass eller gjøre tiltak som hindrer avstigning her. Det at dere ikke anser det som en avstigningsplass hindrer ikke at den ikke benyttes til det.

At det finnes uoffisielle avstigningsplasser som ikke er tilrettelagt er et brudd på kravet i forskrift for taubaner § 2-17.

Andre forhold

Vi har ikke notert andre forhold som vi anser som relevant å rapportere i forbindelse med dette tilsynet.

Vi viser til våre veiledere <https://www.sjt.no/taubane/veiledning-taubane/>

Klagefrist

Dere kan klage på vedtakene innen tre uker fra dere mottar tilsynsrapporten. Se vedlegget med regelverk og rettigheter for mer informasjon.

Rapportdato:

03.11.2023

Geir-Rune Samstad
senioringeniør - revisjonsleder, tilsyn

Ingunn Diex Rognes
tilsynsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Vedlegg 1 Regelverk og rettigheter

Vi kan føre tilsyn og fatte vedtak

Lov om taubaner (taubaneloven¹) § 12 gir SJT myndighet til å føre tilsyn.

Vi varsler om at vi vil fatte vedtak etter lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven²) § 16.

Vedtak om pålegg om å gi oss opplysninger og gjennomføre korrigerende tiltak er hjemlet i lov om fornøyelsesinnretninger §§ 14 og 15.

Dere har rett til å få veiledning om regelverket

Etter forvaltningsloven § 11 har dere rett til å få veiledning om krav i lover og forskrifter som vi fører tilsyn etter. Dette betyr at dere kan kreve å få vite hvilke lover og forskrifter som gjelder for din virksomhet, hvor dere finner dette regelverket og hvordan vi tolker krav i regelverket. Vi kan ikke gi konkrete råd om hvordan dere skal oppfylle regelverket.

Dere har rett til å klage på vedtak

Dere kan klage på hele eller deler av vedtaket til Samferdselsdepartementet etter reglene i forvaltningsloven § 28 flg. En eventuell klage sender dere til Statens jernbanetilsyn post@sjt.no. Klagefrist er tre uker fra dagen dere mottar tilsynsrapporten. På våre nettsider finner dere mer informasjon om hvordan dere går frem for å [klage](#).

Dere har rett til å få informasjon om vår saksbehandling

Dere har rett til å få vite hvordan vi behandler saken og få innsyn i dokumentene i deres sak etter forvaltningsloven §§ 18-21.

Vi publiserer tilsynsrapporter på våre nettsider

Vi publiserer våre rapporter fra tilsyn med sikkerhet på våre nettsider, etter at vi har gjort en individuell vurdering om deler av rapporten skal unntas i henhold til offentleglova³ og eventuell skjermes i henhold til annet regelverk.

Dere kan kontakte oss

Ta gjerne kontakt med oss, hvis dere har spørsmål til dette brevet eller saken generelt. Dere kan sende en e-post til post@sjt.no eller ringe oss på telefon **22 99 59 00**. Angi saksnummeret når dere kontakter oss.

¹ Lov om taubaner (taubaneloven) LOV-1912-06-14-1

² Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) LOV-2022-06-17-63 01.07.2022

³ Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) LOV-2021-06-18-124 01.07.2021